

**Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
Кафедра педагогіки та психології управління соціальними системами
ім. академіка І.А. Зязюна
Національна академія педагогічних наук України,
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України,
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України,
Балтійська міжнародна академія (Латвія)
Петрошанський університет (Румунія)
Румунсько-німецький університет Сібіу (Румунія)
Могильовський державний університет ім. А.О. Кулешова (Білорусь)
Міжнародний інститут менеджменту «ІМІ-NOVA» (Молдова)
Школа менеджменту університету Тампере (Фінляндія)**

ЗБІРКА ТЕЗ

V МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

“Лідери XXI століття. Формування особистості харизматичного лідера на основі гуманітарних технологій для управління соціальними системами”

28-29 жовтня 2021 р.

ХАРКІВ, 2021

доцент кафедри менеджменту навчально-науково-виробничого центру,
Національний університет цивільного захисту України,
д.держ.упр, доц. (Україна, м. Харків);

СТЕПАНКО Олексій Вікторович

начальник відділу матеріально-технічного забезпечення, Національний
університет цивільного захисту України, к.держ.упр. (Україна, м. Харків)

*Формування лідерських якостей у майбутніх фахівців туристичного
менеджменту як запорука конкурентноздатності спеціаліста*

Туризм є однією з перспективних галузей соціально-економічної сфери України. Вона не лише поповнює державну казну та пропонує працевлаштування громадянам країни, але й насичує туристичний ринок різноманітними послугами. Отже, в цій галузі, а також у суміжних галузях господарства, задіяна значна частка працівників. Зокрема, за даними Державної служби статистики України, лише ключових постачальників туристичних послуг – туроператорів і турагентів (юридичні й фізичні особи) – у 2020 р. працювало 3,9 тис. осіб. Найбільша їх кількість обслуговувала туристів у таких регіонах, як: м. Київ (1023 осіб), Дніпропетровська (431 особа), Львівська (265 осіб), Харківська (234 осіб), Київська (220 осіб), Одеська (194 особи). В 2019 р. кількість туристів, обслугованих туроператорами і турагентами, була 5,3 млн. осіб (найбільше було виїзних туристів – 4,8 млн.). В 2020 р. у зв'язку з карантинними обмеженнями кількість туристів суттєво зменшилась – до 1,4 млн. осіб, з яких 1,3 млн. – виїзних туристів. Однак, навіть у таких умовах в Україні було реалізовано 192,8 тис. туристичних пакетів вартістю трішки більше 5,1 млн. грн. (з урахуванням ПДВ) [3].

Сьогодні залишається невирішеним питанням щодо якості надання туристичних послуг. Сучасний турист, який є потенційним джерелом доходу країни, стає все більш вибагливим до отримання якісних та безпечних послуг, до формату подачі інформації. Після надання українським громадянам можливості вільно відвідувати країни Європейського Союзу, туристу є з чим порівнювати вітчизняні послуги. Отже, для повного задоволення потреб українського туриста, туристична галузь має стати конкурентоспроможною на світовому ринку. Однак, якість послуг, що надаються, пов'язана з людським фактором і залежить, як від керівників організації, так і від працівників, задіяних у туристичній діяльності. У цьому зв'язку вимогою часу стає підготовка мобільних професійно кваліфікованих спеціалістів, здатних швидко адаптуватися та знаходити оптимальне рішення у складних ситуаціях. Важливим фактором формування такого спеціаліста стає розвиток особистих якостей, що забезпечує прагнення людини до безперервного професійного розвитку, робить її цілеспрямованою, розкриває внутрішній потенціал.

Варто відмітити, що у сучасних умовах під час підготовки фахівця в галузі туризму важливого значення набуває така якість особистості, як лідерство, яку, наприклад, Р. Дафт розглядає, як здатність індивіда впливати на інших людей для досягнення організаційних цілей [1]. Дійсно, лише керівник-

лідер може бути націленим на розв'язання важливих задач, пов'язаних із забезпеченням конкурентних переваг своєї організації на ринку туристичних послуг, а також до пошуку можливостей щодо постійного розвитку організації. Таким чином лідери мають забезпечити єдність цілей і напрямів розвитку, а також створити умови для втягнення працівників до процесу досягнення цілей організації у питанні підвищення якості надання послуг.

Формування та розвиток лідерства починається в середовищі здобувачів вищої освіти (далі – здобувач) та пов'язано з вибудовуванням їхньої внутрігрупової взаємодії, коли кожний здобувач займає певну позицію та визначається із соціальною роллю, у тому числі з роллю лідера. Так визначається лідер групи.

Значна кількість наукових праць, присвячених дослідженню проблеми розвитку лідерства, показують, що на розвиток лідерських якостей впливають зовнішнє (наприклад, територіальне розташування закладу вищої освіти та/або діяльність здобувачів у вільний час від освітнього процесу) та внутрішнє середовище (стосунки між здобувачами-лідерами та науково-педагогічним колективом). Причому в останньому випадку якість формування лідерських якостей напряму залежить від поведінки науково-педагогічного працівника, його вміння пояснити своє рішення й зміст спільних дій. Він має виступати в ролі координатора, що допомагає здобувачу-лідеру розвивати лідерські якості й формувати особистісний авторитет у групі.

Варто зазначити, що у лідерстві можна виділити певні види, оскільки воно пов'язано з вирішенням різних задач групи. І. Заріпова та Р. Заріпов розрізняють лідера інструментального та експресивного типів. У першому випадку мета лідерства полягає у забезпеченні управління групою в процесі рішення її цільових задач. У другому випадку – у забезпеченні внутрішнього клімату групи, її стабільності. В обох випадках лідер знаходиться як би в опозиції або до членів групи, які орієнтуються на спілкування, або до задач і цілей групи [2].

Іншим видом лідерства є керівництво, яке можна визначити, як процес управління малою групою, що здійснюється керівником як посередником соціального контролю та влади на підставі правових повноважень і норм більш широкої, соціальної спільноти, в яку включена дана мала група. Головним інструментом впливу керівника на групу є його авторитет, який формується з особистих якостей лідера. Керівник-лідер вирішує однопорядкові задачі (стимулювання групи, націлення на виконання поставлених задач, пошук засобів для їх вирішення), а також впливає на розподіл ролей управління, формуючи поведінку окремих членів групи.

Зауважимо, що формування лідерських якостей у фахівців туристичного менеджменту стає можливим у разі виконання певних умов: єдність освітнього та позааудиторного процесу; залучення здобувачів до науково-дослідної діяльності; індивідуалізація навчання; самореалізація спеціаліста; педагогічний супровід (психологічна підтримка) тощо.

Також вважаємо, що в освітній процес необхідну включити тренінгові програми з формування, розвитку та вдосконалення у здобувачів лідерських якостей. Програми мають формувати такі якості, як командність, організованість, стресостійкість, орієнтація на клієнта, орієнтацію на розвиток, здатність прийняття комплексного рішення. Однак, програми повинні бути диференційованими. Наприклад, програма, що орієнтується на лідера, має формувати ще й якість – здатність досягати намічених цілей. Програма, що орієнтується на здобувача, якому більше подобаються технічні науки, має бути

додатково спрямована на таку якість, як гнучкість. Програма, що орієнтована на здобувача, якому більше подобаються гуманітарні науки, має бути спрямована на таку якість, як комунікація.

Список використаної літератури

1. Дафт Р. Менеджмент. Санкт-Петербург : Питер, 2015. С. 468.
2. Зарипова И. Р., Зарипов Р. Н. Профессионально значимые качества личности как залог конкурентоспособности специалиста социальной работы. Вестник Казанского технологического университета, 2010. № 3. С. 173.
3. Туристична діяльність в Україні у 2020 році. Статистична інформація. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

СЕМІЛЕТОВ Олександр Сергійович

здобувач третього рівня вищої освіти, Національний університет цивільного захисту України (Україна, м. Харків)

Проблеми інноваційної екології в публічному управлінні

Питання екологічної сертифікації були і є об'єктом наукових досліджень. До окремих аспектів зазначеної проблеми звертаються у своїх працях В.І. Андрейцев, М.Т. Бакка, Г.І. Балюк, А.Б. Барихин, В.М. Завгородня, Н.М. Зільник, В.М. Ладиженський, Л.В. Лосюк, Н.Р. Малишева, Л.І. сопільник, В.І. Степник, В.В. Тарасова, Н.О. Телюра, М.І. Шаповал, В.С. Щербина та інші.

На сьогоднішній день Публічне управління все більше розповсюджується та є невідомою частиною життя суспільства, на разі все більше та актуальніше стають проблеми пов'язані з управлінням у таких сферах як використання енергетичних ресурсів, технологій, представлення країни на політичній арені проводяться дослідження, та апробації нові шляхи до публічного управління із використанням симбіозу людини та технологій а саме: проводиться моніторинг актуальності проблем та шляхи їх вирішення у економічній сфері, політичній, екологічній, промисловій, енергетичних сфері тому на наш погляд слід приділити увагу такому напрямку розвитку науки як техноекологія.

Техноекологія – це наука, яка вивчає взаємодію техносфери з ресурсами навколишнього природного середовища, зокрема їх вилучення, а також послідовність технологічних процесів, що зумовлюють негативний вплив на довкілля.

Предметом техноекології як виокремленого напрямку екологічної науки є вивчення техногенного навантаження на природні екосистеми, взаємодії в процесі розвитку цивілізацій з середовищем їх існування та негативний вплив техногенних систем на стан людської популяції.

Україна на початку XXI століття переживає затяжну політичну, економічну та екологічну кризи. Одним з найважливіших компонентів стабільності держави є екологічна безпека, основними складовими якої є: вирішення проблем впровадження нових технологій і екологічно безпечного обладнання; розробка екологічно чистих ресурсозберігаючих технологій; а саме застосування повторного використання води, фільтрування води, широке впровадження маловідходних та безвідходних виробництв як в промисловості, так і в сільському господарстві, транспорті та будівництві.

Також враховуючи стратегічні напрямки гармонійного розвитку суспільства у природному середовищі і конкретні завдання як світового, так і національного рівнів для забезпечення стійкого розвитку людства Тенденція